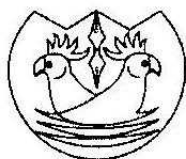

محمد کا کاوند

داور مستقل

داور یاور قاضی

مجموعه مقالات

انتشارات نهاد

تهران - ۱۳۹۷

انتشارات نهاد

۰۹۱۲-۸۸۸۳۵۱۲

Nahadpublications@gmail.com

نام کتاب : داور یاور قاضی (مجموعه مقالات)

نام مولف : محمد کاوند

مصحح : مسعود کاوند

صفحه آرا : سعید هاشمیان

حروفنگار : فاطمه حیدری

نوبت چاپ : اول - تهران - زمستان ۱۳۹۷

شمارگان : ۳۳۰ نسخه

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۶۳۹-۴-۸

قیمت : ۳۰/۰۰۰ تومان

کلیه حقوق محفوظ است.

هر گونه تکثیر یا انتشار (اعم از چاپ، کپی، فایل الکترونیکی و...) از این اثر بدون اخذ مجوز کتبی از ناشر خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد. در صورت مشاهده لطفا موضوع را به ناشر اطلاع دهید.

عنوان و نام پدیدآور : داور یاوری علمی: مجموعه مقالات / محمد کاکاوند

مشخصات نشر : تهران: انتشارات نها ۱۳۹۷

مشخصات ظاهری : ۲۰۸ ص.؛ ۱۴/۵×۱/۵ س.م

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۶۳۹-۴-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع : داوری و جزا - مقاله‌ها و خطابه‌ها

موضوع : Arbitration and Award - Addresses, essays, lectures

موضوع : داوری و جزا - ایران - مقاله‌ها و خطابه‌ها

رده بندی کنگره : ۳۴۱/۵۲ : K ۲۴۰۰ / ۲ د ۲ ۱۳۹۷

رده بندی دیویی : ۳۴۱/۵۲

شماره کتابشناسی ملی : ۵۵۲۶۸۳۰

فهرست

مقدمه / ۱۱

۱

مرز مردم در وضع و اجرای قانون / ۱۷

۲

تبعض چیست؟ / ۲۳

۳

رعایت حقوق برهک ران حتی کودتاگر / ۲۹

۴

اقتدار قاضی ملی تا مرز: بنحاری فراسوی مرز / ۳۵

۵

شان کارگر همانند کارفرماست نه بیشتر و نه کمتر / ۴۱

۶

حفظ صلح به دمی یا درمی یا قدمی یا سیمی / ۴۹

۷

در جستجوی نام بلند یا بام بلند؟ / ۵۷

۸

حمایت حقوق کیفری از حوزه‌های عمومی و خصوصی / ۶۷

۹

کاهش پرونده‌ها در دادگاه‌های دادگستری / ۷۷

۱۰

قرارداد قانون طرفین است / ۸۱

۱۱

گسترش روش‌های مسالمت‌آمیز حل و فصل اختلاف / ۸۷

۱۲

نگاه یگانه مرجع حل و فصل اختلافات حقوقی نیست / ۱۰۱

۱۳

صالحیت داور اختیاری است نه اجباری / ۱۱۱

۱۴

انواع قرارداد حل و فصل اختلاف و آثار آن / ۱۱۷

۱۵

علل اجرای قواعد داوری و ازمایش رقیب در سازمان دیگر / ۱۲۹

۱۶

نگاهی به اصلاحات پیشنهادی جدید ۲۰۱۸ / ۱۴۹

۱۷

ملاحظات در تعیین داور و مقام ناظر / ۱۵۹

۱۸

« شیر بی یال و دم و اشکم که دید » / ۱۶۱

۱۹

هنر دادگری (۱) / ۱۸۱

۲۰

هنر دادگری (۲) / ۱۸۷

۲۱

توصیه‌هایی برای کاستن از زمان و مخارج داوری بین‌المللی / ۱۹۹

اگر داد بودی و داور بسی
 ده آباد بودی و در ده کسی
 نظامی

۱. اصولاً دانسته و سنجیده به دانشگاه رفتن با شوق و ذوق؛ زندگی دانشجوی را دگرگون می‌کند بشرط آن که مقصودش آموختن باشد نه گرفتن دانشنامه و شکایت از جور و ستم در دشواری آموختن و پژوهش. پروردگار را سپاسگزارم که بخت یار من بوده و دوبار توانسته‌ام به دانشگاه بروم؛ یکبار دانشجوی و یکبار مدرّس. هر دو بار برای من آموزنده بوده است و پر بار.

۲. در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶ به دعوت دوست فاضلم دکتر غلامحسن مزارعی به منظور تدریس حقوق بین الملل عمومی و داوری تجاری بین المللی در دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه پیام نور؛ چندین بار به دفتر اطلاعات سازمان ملل

داور یاور قاضی...

متحد رفتم^۱ و نیز به مرکز منطقه‌ای داوری تهران^۲ که آقای دکتر مشکان مشکور آن زمان مدیرش بودند. به لطف مدیران هر دو مؤسسه کتاب یا نشریات مناسب با درس را که می‌توانستند به رایگان در اختیارم بگذارند؛ برای دانشجویان بردم و به ایشان دادم. دانشجویان از دیدن استادی که کوله‌ای پر از کتاب و نشریات برای شان آورده بود؛ شگفت زده شده بودند و آخر ترم هم از دیدن لیست نمرات!

۳. یکی از دانشجویان در درس سازمان‌های بین‌المللی در دانشگاه تهران، نویسنده خبرنگار یکی از روزنامه‌ها بود - امروز وکیل داد و ستد است - از من خواست که مقاله‌ای به ایشان بدهم. آن زمان به تازگی مقاله‌ای را به فارسی برگردانیده بودم با عنوان «حقوق اشخاص بی تابعیت» آن نوشته را به ایشان دادم که در روزنامه اعتماد چاپ شد. این گونه بود که هر از چندگاهی نوشته‌هایی به نشریات گوناگون دادم.

۴. دغدغه اصلی من در این مقالات احترام به قانون است و حل و فصل دوستانه اختلافات.^۳ از قانون در چند مقاله زیاد

^۱ United Nations Information Center = UNIC

^۲ Tehran Regional Arbitration Center = TRAC

^۳ از میان روش‌های گوناگون حل و فصل اختلاف هم بیشترین تأکیدم بر داوری است و در چند مقاله به زبان ساده از منافع و مضار آن و برخی مسائل شایع سخن گفته‌ام. اگر در مواردی کزی یا بدرفتاری دیده‌ام؛ آن را به زبان آورده‌ام به این

سخن گفته‌ام و نحوه ایجاد قانون؛ علت ساده‌ای داشته است: «اگر می‌خواهی جلو قاضی نایستی پشت سر قانون حرکت کن.»

۵. سخن گفتن از داور، دادرس و دادرسی وقتی معنا پیدا می‌کند که در جامعه قانون حاکم باشد. احترام به قانون باید بدانجا باشد که حتی با بزه‌کاران خیلی خطرناک هم بر اساس قانون رفتار شود و حقوق ایشان رعایت. حکومت قانون به درجه اول مستلزم شرکت مردم در ایجاد قانون است و در درجه دوم اعتقاد مردم به زندگی صلح آمیز و حکومت قانون. صلح آمیز زندگی کردن اول منوط است به علاقمندی مردم به زندگی در کنار یکدیگر در سرزمینی مشخص توأم با علاقه به دیگر ساکنان و سرزمین؛ دوم این که اگر اختلافی بین مردم بوجود آید که ناگزیر بوجود

امید که دیگر شاهد آن رفتار نباشیم. در چند مقاله از موضوع کتبی حالب سخن گفته‌ام تا مخاطب علاقمند بر سر شوق آید و آن را مطالعه کند. مقالات این مجموعه پیشتر در نشریات گوناگون منتشر شده‌اند بجز مقاله شانزدهم که مقالات این مجموعه عیناً باز انتشار و حروفچینی متن سابق نیستند؛ در چند جا لازم بود که نوشته قبلی روزآمد شود؛ بدین منظور توضیحی بیشتر نوشته‌ام یا در چند جا قسمت‌هایی را برای پرهیز از تکرار حذف کرده‌ام. در چند جا برای توضیح بیشتر موضوعی که در مقاله‌ای از آن سخن گفته‌ام به مقاله دیگر در همین مجموعه ارجاع داده‌ام. عنوان چند مقاله را کمی دگرگون کرده‌ام تا عناوین با متن هماهنگی و ارتباطی بیشتر داشته باشد و ارتباط مقالات با یکدیگر بهتر شود.

خواهد آمد چون تعارض منافع خواه ناخواه بوجود می آید- آن اختلاف را با حسن نیت و دوستانه حل و فصل کنند؛ نه با زور و خشونت؛ برای این کار هم می توان به دادگاه های دادگستری رفت هم می توان داوری را برگزید تا طرف ها حل و فصل اختلاف را به داور یا داوران برگزیده خودشان بسپارند.

۶. در کشور ما با وجود پیشینه اجتماعی و فرهنگی که اختلافات را به بزرگان و ریش سفیدان ارجاع می کردند و به کدخدانمنشی شهرت یافته است؛ اما امروزه اغلب مردم با بروز اختلاف به دادگاه مراجعه می کنند. درگون کردن این وضع و ترویج داوری و دیگر روش های دوستانه حل و فصل اختلاف نیازمند کوشش و پشتیبانی تمام حقوقدانان است.

۷. کوشش حقوقدانان برای ترویج داوری و دیگر روش های دوستانه حل و فصل اختلاف و دگرگون کردن دیدگاه مردم لازم است اما کافی نیست؛ چون ارجاع اختلافات به داوری وقتی مفید خواهد بود که مردم جامعه با این روش و مزایای آن آشنایی داشته باشند؛ در غیر این صورت هیچ کمیلی نمی تواند دفتر کار خودش را کلاس درس کند و برای هر موکلش از فواید روش های دوستانه حل و فصل اختلاف سخن بگوید؛ تا زمانی که رویکرد مردم برای حل و فصل اختلاف دگرگون نشود و «به پای میز محاکمه کشانیدن

مقدمه

طرف مقابل» رنگ و بوی انتقام گیری و تشفی خاطر زیان دیده را داشته باشد؛ ارجاع اختلاف به داور منتخب طرف ها ممکن نخواهد بود.

۸. متأسفانه برخی از دادخواهان در واکنش به پیشنهاد وکیل که ایشان را به سازش و یا گزینش دیگر روش های غیر رسمی حل اختلاف توصیه کرده اند یا وحشت می کنند که این چگونه وکیلی است که به جای جنگیدن از همین ابتدا سپر انداخته و پرچم صلح را به اهتزاز درآورد. یا روی ترش می کنند که به زبان حال وکیل در می یابد که موکل گمان کرده حتماً با طرف مقابل ساخت و پاختی کرده است؛ غافل از آن که مکل ابرو را می بیند ولی وکیل مجرب اشارت های ابرو را.

۹. اما، از سهم دادرسان در ترویج داوری و دیگر روش های دوستانه حل و فصل اختلاف هم نباید غافل شد. دادرسان می توانند مستقیم و غیرمستقیم در ترویج داوری و حتی دیگر روش های حل و فصل دوستانه اختلاف بکوشند. به طور غیرمستقیم با رد کردن درخواست ابطال رای داوری که بخوبی از عهده داوری برآمده و رای صحیح و قابل قبول صادر کرده است و به طور مستقیم با دعوت و تشویق اصحاب دعوا که ابتدا به ساکن به دادگاه آمده اند تا نزد دادرس طرح دعوا کنند به ارجاع اختلاف شان به داور؛ این دعوت را هم نباید هرگز استنکاف از احقاق حق بحساب آورد.

داور یاور قاضی...

۱۰. معروف است که اهل فن داور را قاضی خصوصی طرف‌ها می‌دانند و می‌نامند؛ خواه رای داور را طرف‌ها با رضا و رغبت اجرا کنند و خواه به رای داور اعتراضی کنند اما چنانچه دادرس دادگاه موجبی برای ابطال رای داور نیابد و اعتراض بی اساس باشد داور فقط به اصحاب دعوا خدمت نمی‌کند بلکه به قاضی و دستگاه دادگستری هم کمک می‌کند چون که یک اختلاف کمتر به دادگاه ارجاع شده است: به این اعتبار است که می‌گوییم *داور یاور قاضی* است.

۱۱. ام. وارم رانسته باشم برای خواننده توضیح بدهم که چرا مقاله نوشته ام. برخی از آن‌ها را یکجا یکبار دیگر در ویرایشی جدید به خواننده عرضه کرده‌ام؛^۱ و این مجموعه برای خواننده مفید باشد.

محمد کاکاوند

تهران جمالزاده شمالی

۱۳۹۷/۱۰/۱۴

judge.kakavand@gmail.com

^۱ انتشار مجدد مقالات دیگر که اگر از مقالات این مجموعه بیشتر دوست‌شان نداشته باشم کمتر دوست‌شان ندارم؛ به منظور حفظ انسجام کتاب و مقالات در این مجموعه امکان نداشت.